

Cirkulärnr: 2003:26
Diariernr: 2003/0758
Handläggare: Marcus Holmberg
Siv Stjernborg
Sektion/Enhet: Finanssektionen
Datum: 2003-03-21
Mottagare: Kommunstyrelsen
Ekonomi/finans
Rubrik: Budgetförutsättningar åren 2003–2006
Bilagor: Bilaga 1: Skatter och bidrag 2003–2006 (kommunspezifisk,
endast till ekonomikontoren)

Finanssektionen
Marcus Holmberg
Siv Stjernborg, EJ

2018-04-09

Kommunstyrelsen
Ekonomi/finans

Budgetförutsättningar åren 2003–2006

I detta cirkulär presenterar vi:

- En ny skatteunderlagsprognos 2002–2006
- Kommunvisa beräkningar av skatter och bidrag 2004–2006 (*bilaga 1*)
- Uppgifter för uppdatering av modellverktyget "Skatter och bidrag"

Prognosen visar på en betydligt svagare utveckling av skatteunderlaget 2003. Orsaken är en fortsatt svag konjunktur.

De samhällsekonomiska förutsättningarna*

Konjunkturförstärkningen dröjer

Den svaga konjunkturen fortsätter. BNP ökade enligt Nationalräkenskaperna med 1,9 procent år 2002. Exporten var svag medan importen och även investeringarna minskade. Däremot ökade den offentliga konsumtionen starkt och en viss förstärkning skedde även av hushållens konsumtion de sista kvartalen förra året.

Bland annat pga. en svag krona och en expansiv finanspolitik har den svenska ekonomin relativt väl stått emot konjunkturförsvagningen. Men nu finns allt fler indikationer på ökade problem i ekonomin. Statens finanser har kraftigt försvagats och hushållen kommer få betydligt svagare inkomstökningar år 2003 jämfört med 2002. Varslen är fortsatt höga och de finansiella marknaderna alltjämt instabila.

**En mer utförlig beskrivning över konjunkturbedömningen finns i Kommunernas ekonomiska läge som utkommer i april 2003.*

Den internationella efterfrågan är svag såväl i Europa, Japan som i USA. Kriget i Irak medför att osäkerheten om framtiden är mycket stor. Detta är några av förklaringarna till den utdragna svaga konjunkturutvecklingen.

En ljusglimt i prognosmörkret är att industrins konjunkturutsikter är något mer optimistiska. Vi håller i vår prognos kvar vid bilden att en vändning i konjunkturen är på väg, men att den kommer något senare än vad vi tidigare bedömde. Osäkerheten känns i en situation som denna osedvanligt stor och risken finns att vi kan komma att behöva revidera ner utvecklingen ytterligare.

Ökning av arbetslösheten 2003

Trots konjunkturförsvagningen har den öppna arbetslösheten stabilt legat kring 4 procent av arbetskraften fram till slutet av 2002. De senaste månaderna har dock arbetslösheten ökat och denna uppgår nu till ca 4,5 procent av arbetskraften. Vi bedömer att arbetslösheten kommer att fortsätta öka och uppgå till ca 4,8 procent som genomsnitt i år. Det innebär att vi får en svagare utveckling i år än väntat. Sysselsättningen mätt i arbetade timmar minskar enligt vår prognos för 2003.

Men vartefter konjunkturen förstärks ökar sysselsättningen återigen 2004 och 2005. Men det är ändå relativt beskedliga ökningstal eftersom befolkningen främst växer i åldrar med lågt arbetskraftsdeltagande och en betydande del av befolkningen är långtidssjukskriven eller förtidspensionerad.

Den svagare efterfrågan har lett till att timlöneökningarna har dämpats, särskilt inom den privata sektorn. I kommunerna är dock ökningstakten fortfarande relativt hög. Sammantaget antar vi att timlönerna i ekonomin i genomsnitt kommer att öka med 3,8 procent per år under prognosperioden.

*Tabell 1. Vissa nyckeltal för den ekonomiska utvecklingen
Procentuell förändring från föregående år om ej annat anges*

	2002	2003	2004	2005	2006
Arbetade timmar	-1,2	-0,8	0,8	0,9	0,2
Timlön	4,1	3,8	3,8	3,8	3,8
Lönesumma	3,4	3,0	4,6	4,7	4,0
Arbetslöshet (% av arbetskraften)	4,0	4,8	4,5	4,1	4,0
KPI, genomsn. förändring	2,4	2,0	2,0	2,0	2,0
Prisbasbeloppet, kr	37 900	38 600	39 400	40 200	41 000

Skatteunderlagets utveckling åren 2002–2006

Kraftig försvagning av skatteunderlagets ökningstakt 2003

Den svagare utvecklingen i svensk ekonomi har medfört att ökningstakten i lönesumman dämpats betydligt, från ökningstal kring 6–7 procent 2000–2001

till 3–4 procent år 2002. De senaste månadsindikatorerna tyder på en ännu svagare löneökningstakt. De ökade transfereringarna för främst sjukersättningar och pensioner har dock motverkat fallet i de beskattningsbara löneinkomsterna.

Vår bedömning är att skatteunderlaget år 2002 ökade med 5,2 procent eller med 4,2 procent efter justeringar för regelförändringar. Det är 0,2 procentenheter svagare än vår föregående bedömning. Avgörande för denna nedrevidering är den svaga utvecklingen av arbetade timmar fjärde kvartalet 2002.

Det blir en betydligt svagare ökningstakt av skatteunderlaget i år än vad vi tidigare prognosticerat. Enligt vår nuvarande bedömning ökar skatteunderlaget med 4,7 procent, att jämföra med vår tidigare prognos av 5,4 procent. Justerat för regelförändringar blir ökningstakten enbart 3,2 procent år 2003. Det är framförallt en svagare sysselsättning som förklarar nedrevideringen.

Åren 2004–2005 blir ökningstakten något starkare då vi förutsätter att det sker en konjunkturförstärkning. Skatteunderlaget bedöms öka med 4,7 resp. 4,8 procent 2004 och 2005. År 2006 förväntas skatteunderlaget öka med 4,2 procent.

Stora effekter av regelförändringar

Det faktiska skatteunderlaget ökar extra mycket pga. skatteförändringar som genomförs under perioden. När skatteunderlaget förändras till följd av statliga beslut regleras det med en motsvarande förändring av det generella statsbidraget. Regelförändringarna går år 2003 i bägge riktningar. Ökade grundavdrag ersätter skattereduktion samtidigt som de beskattningsbara pensionsinkomsterna ökar när det särskilda grundavdraget för pensionärer slopas. Även den ”gröna växlingen” påverkar skatteunderlaget då låg- och medelinkomsthushållen får ökade grundavdrag i utbyte mot de högre energipriserna.

Tabell 2 Utveckling av det kommunala skatteunderlaget samt regelförändringar

Procentuell förändring

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Skatteunderlag	6,4	5,2	4,7	4,7	4,8	4,2
Regelförändringar	0,9	1,0	1,4	0,0	0,0	0,0
Egenavgift	1,5	1,5				
Grundavdrag – skattereduktion	-0,6	-0,5	-1,1			
Grundavdrag – energiskatteväxling			-0,7			
Grundavdrag – energiskatteväxling 2			-0,1			
Pensionssystem (inkl. avdragsjustering)			3,3			
Skatteunderlag exkl. Regelförändringar	5,5	4,2	3,2	4,7	4,8	4,2

De beräkningar som ligger till grund för den föreslagna regleringen för ändrade pensions- och grundavdragsregler är emellertid osäkra och regleringen

som görs av 2003 års statsbidrag är därför preliminär. Regeringen avser att återkomma troligen i samband med budgetpropositionen för år 2004 med ett förslag till slutlig reglering, då ett bättre underlag för beräkning av effekterna finns tillgängligt. Vi har här utgått ifrån de beräkningar som finansdepartementet har angivit. Det är en fördel eftersom det blir konsistent med de förändringar som görs i statsbidraget.

Betydligt svagare skatteunderlag än de preliminärt utbetalda

Det ser ut som att vi fått en ny trend med successiva nedrevideringar av skatteunderlaget. Jämfört med föregående bedömning av skatteunderlaget (cirkulär 2002:117) är det en svagare utveckling av skatteunderlaget framförallt 2003, då skatteunderlaget bedöms bli 0,7 procentenheter lägre.

Regeringen har fastställt uppräkningsfaktorn för år 2003 till 6,1 procent att jämföra med vår prognos på 4,7 procent. Vi bedömer således att det blir en betydligt svagare ökning av skatteunderlaget än vad regeringen gjorde i oktober. Det innebär att kommunerna enligt vår prognos erhållit för höga preliminära skatteintäkter.

*Tabell 3. Olika skatteunderlagsprognoser
Procentuell förändring från föregående år*

	2002	2003	2004	2005	2006
Lf + SK mars 2003	5,2	4,7	4,7	4,8	4,2
Lf+SK dec 2002	5,4	5,4	4,6	4,7	4,2
Lf +SK okt/sep 2002	5,4	5,8	4,8	4,6	
Fastställda uppräkningsfaktorer	5,0	6,1			

Starkare ökningstakt av befolkningen

Vi har fått en ny befolkningsprognos av SCB som visar på en starkare ökningstakt av befolkningen jämfört med tidigare, se cirkulär 2002:117. Ökningen beror främst på en ökad fruktsamhet. Av tabell 4 framgår den nya befolkningsprognos som vi använt oss av i beräkningarna av skatteunderlaget.

Tabell 4. Underlag för beräkningar av skatteunderlaget m.m. för åren 2002–2006 enligt vår nya prognos

	2002	2003	2004	2005	2006
Befolkning, riket	8 908 146	8 939 367	8 973 860	9 007 663	9 041 138
Befolkning, procentuell förändr.			0,385851	0,376687	0,371624
Medelskattkraft, kr/inv.					
fastställt för 2001 till 2002	138 374	146 302			
SK prognos	138 637	144 646	150 862	157 510	163 518

Stor negativ slutavräkning av 2003 års skatteintäkter

Slutavräkningen för 2002 blir enligt det definitiva taxeringsutfallet för 2001 samt vår nya prognos för år 2002 plus 243 kronor per invånare 1.11.2001. Avräkningen regleras i januari 2004.

Med den av regeringen i oktober 2002 fastställda uppräkningsfaktorn för år 2002 samt utfallet av taxeringsutfallet för 2001 blir prognosen för detta år *plus* 198 per invånare den 1.11.2001. Korrigeringen år 2003 enligt Kommunförbundets prognos blir *plus* 45 kronor per invånare den 1.11.2001

*Tabell 5. Slutavräkning för 2002 års skatteintäkter
Kronor per invånare*

	Bokslut 2002 Prognos enl. rådet	Bokslut 2003 Korrigerig enl. utfall	Januari 2004 Totalt enl. utfall
Slutavräkning 2002	198	45	243

Vår senaste bedömning av skatteunderlagets utveckling åren 2002 och 2003 ligger betydligt lägre än de av regeringen fastställda uppräkningsfaktorerna. Detta gör att avräkningen av 2003 års skatteintäkter blir **minus 377 kronor per invånare** den 1.11.2002. Om denna prognos skulle stå sig hela perioden ut blir det en återbetalning av skattemedel till staten i januari 2005.

Definitiva beräkningar av statsbidrag och utjämning bidragsåret 2003

Statistiska centralbyrån (SCB) definitiva beräkningar av utjämningen för bidragsåret 2003 är nu helt klara. Resultaten presenteras i det statistiska meddelandet (SM) "Statsbidrag och inomkommunal utjämning, bidragsåret 2003". De definitiva beräkningarna i SM:et skiljer sig inte åt från tidigare meddelade uppgifter. För mer detaljerade uppgifter och bakgrundsdata hänvisas till SCB:s webbplats.

Frågor angående beräkningarna av utjämningen kan ställas till Helena Karlsson tfn 019-17 63 56 eller Tomas Johansson tfn 019-17 64 26, Statistiska centralbyrån i Örebro.

Generellt statsbidrag 2003–2006

I tabell 6 redovisas det invånarrelaterade statsbidraget 2003–2006. I tabellen särredovisas vissa delar som vi bedömt kan vara av intresse. Det som har justerats sedan cirkulär 2002:117 är dels att det nya riktade statsbidraget på 1,7 miljarder kronor för vuxenutbildningen år 2006 inordnas i det generella statsbidraget dels regleringen av momsontosystemet.

I tidigare cirkulär har vi räknat med att kommunerna engångsvis får betala det negativa saldo på 424 miljoner som redovisades på kontot vid 2001 års utgång. Vi gjorde vidare den bedömningen att den preliminära växlingen

som gjordes i budgetpropositionen för 2003 på 22 003 miljoner var något för hög, 174 miljoner kronor. För närvarande pågår diskussion mellan finansdepartementet och Kommun- respektive Landstingsförbundet om vilket växlingsbelopp som ska gälla. Det enda som är klart för tillfället är att kommunerna får ta 2002 års saldo i övrigt finns inga belopp klara. I avvaktan på detta räknar vi med att växlingen i budgetpropositionen för 2003 är den som gäller, det innebär att vi inte räknar med någon positiv slutlig reglering.

Tabell 6. Invånarrelaterat statsbidrag 2003–2006

Miljoner kronor

	2003	2004	2005	2006
Totalt enligt cirkulär 2002:117	28 349	29 074	29 299	29 299
Vuxenutbildning				+1 700
Korrigerig av prognos inför momsväxling		-174	-174	-174
Totalt enligt detta cirkulär	28 349	28 900	29 125	30 825
<i>varav:</i>				
Vårdöverenskommelsen	883	1183	1183	1183
Barnomsorgsreformen*	1 700	1 700	1 700	1 700
förbehållsbelopp inom äldreomsorgen	650	650	650	650
högkostnadsskydd inom äldreomsorgen	250	250	250	250

*Här ingår allmän förskola för 4–5-åringar (1 200 mnkr) samt rätt till förskola för barn till arbetslösa (300 mnkr) och föräldralediga (200 mnkr). Beloppen avser 2003 till 2006.

I tabell 7 redovisas det invånarrelaterade statsbidraget i kronor per invånare. Alla förändringar i statsbidragspåsen görs i kronor. Vad sedan beloppet blir i kronor per invånare beror på folkmängden 1 november året innan bidragsåret.

Tabell 7. Invånarrelaterat statsbidrag 2003–2006

Kronor per invånare

	2003	2004	2005	2006
Totalt enligt cirkulär 2002:117	3 171	3 241	3 255	3 244
Effekt av ny befolkningsprognos		-1	-2	-3
Vuxenutbildning				+188
Korrigerig av prognos inför momsväxling		-20	-20	-20
Totalt enligt detta cirkulär	3 171	3 220	3 233	3 409
<i>Varav</i>				
Vårdöverenskommelsen	99	132	131	131
Barnomsorgsreformen*	190	190	189	188
förbehållsbelopp inom äldreomsorgen	73	72	72	72
högkostnadsskydd inom äldreomsorgen	28	28	28	28

*Här ingår allmän förskola för 4–5-åringar samt rätt till förskola för barn till arbetslösa och föräldralediga.

Övriga statsbidrag till kommunerna

Utöver de statsbidrag som finns med i statsbidragspåsen finns det ett antal andra statliga bidrag till kommunerna. I tabell 8 redovisas några av dessa.

*Tabell 8. Övriga statsbidrag till kommunerna i urval
Miljoner kronor*

	2003	2004	2005	2006
Personalförstärkning i skolan	2 500	3 500	4 500	5 000
Ersättning för införandet av maxtaxa inom förskolan	3 400	3 400	3 400	3 400
Kvalitetssäkrande åtgärder	500	500	500	500
Tillfälligt statsbidrag för höga LSS-kostnader	350			
Riktat statsbidrag för vuxenutbildningen	1 700	1 700	1 700	
Ersättning för kommuner med kraftig befolkningsminskning	150	150		

Personalförstärkning i skolan

Söks från Skolverket. Fördelas utifrån antalet personer i åldern 6–18 år. Mer information finns på Skolverkets webbplats:

<http://www.skolverket.se/statsbidrag/persfortsarkning.shtml>

Ersättning för införandet av maxtaxa inom förskolan samt kvalitetssäkrande åtgärder

Rekvireras från Skolverket. Fördelas utifrån kostnadsutjämnings barnomsorgsmodell. Mer information finns på Skolverkets webbplats:

<http://www.skolverket.se/statsbidrag/maxtaxa.shtml>

Utfallsberäkningar finns på SCB:s webbplats:

<http://www.scb.se/statistik/oe0110/oe0110.asp>

Tillfälligt statsbidrag för höga LSS-kostnader

Regeringen har tidigare beslutat att ge ett tillfälligt statsbidrag till kommuner med höga kostnader enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Det tillfälliga statsbidraget omfattar 350 miljoner kronor åren 2001, 2002 samt 2003. Vilka kommuner som ska få ta del av pengarna 2003 meddelas i slutet av mars 2003. Hos Socialstyrelsen kan man även detta år ansöka om bidrag för "särskilt kostnadskrävande insatser". Socialstyrelsen skickar ut blanketter under våren 2003.

Enligt det förslag som Kommittén för utjämnings av LSS-kostnader lämnade den 21 november 2002 ska en inomkommunal utjämnings införas från och med 2004. Betänkandet är för närvarande ute på remiss.

Statsbidrag till vuxenutbildningen

Kunskapslyftet, den särskilda utbildningssatsningen på vuxenutbildning, avslutades i och med utgången av 2002 och vuxenutbildningen övergick i en ny fas utifrån riksdagsbeslutet med anledning av propositionen *Vuxnas lärande* (2000/01:72). Detta innebär att antalet statligt finansierade platser – utöver kommunernas basorganisation – minskar från 94 000 heltidsplatser 2001 till 46 000 platser 2003. Det nya riktade statsbidraget på 1,7 miljarder kronor kommer att fördelas mellan kommunerna med en annan fördelningsnyckel än tidigare. Från och med år 2006 kommer bidraget att inordnas i kommunernas generella statsbidrag. Mer information om detta statsbidrag finns på den här webbplatsen:

http://www.skolutveckling.se/vux/gymnasialutb/vuxgymnasialutb_statsbidrag.html

Ersättning för kommuner med kraftig befolkningsminskning

Regeringen beviljade den 23 januari omställningsbidrag på grund av stor befolkningsminskning. Beslutet togs i enlighet med riksdagens tidigare beslut om ett särskilt statsbidrag för detta under åren 2003 och 2004, se mer i cirkulär 2002:117. De kommuner och landsting som berörs, liksom beloppen, framgår av regeringens pressmeddelande:

http://www.regeringen.se/galactica/service=irnews/action=obj_show?c_obj_id=48520

Kommunvisa beräkningar av skatter och bidrag

I *bilaga 1* redovisas kommunvisa beräkningar av skatter och statsbidrag. I beräkningarna ingår **inte**:

- de tillfälliga statsbidragen till kommuner med höga LSS-kostnader 2003
- det särskilda statsbidraget på 150 miljoner 2003 och 2004 till kommuner och landsting med befolkningsminskning
- ersättning för den frivilliga maxtaxan inom barnomsorgen (inklusive pengar för kvalitetssäkring)
- de riktade statsbidragen till personalförstärkningar inom skolan samt
- det tillfälliga sysselsättningsstödet
- det riktade statsbidraget för vuxenutbildningen 2003–2005

Skillnader jämfört med beräkningar i december (2002:117) beror på:

- Förändrad statsbidragsram för åren 2004–2006
- Ny befolkningsprognos 2004–2006
- Ny skatteunderlagsprognos för perioden 2003–2006, inklusive effekt på avräkningen.
- Förändrad nivåjustering 2004–2006

Som vanligt bygger beräkningarna på att kommunens befolkning och skatteunderlag ökar i samma takt som i riket samt 2003 års skattesatser. Önskar Ni beräkningar utifrån andra förutsättningar kan ni ange dessa via e-post till: marcus.holmberg@svekom.se

Gör kommunens egen intäktsprognos åren 2004–2006 med hjälp av modellverktyget ”Skatter och bidrag”

Med hjälp av vårt modellverktyg kan Du se effekten på din kommuns intäkter av olika antaganden om:

- Skattesats
- Antal invånare och åldersstruktur i den egna kommunen
- Skatteunderlagsutvecklingen i den egna kommunen
- Skatteunderlag i riket

Du får också en ökad förståelse för hur utjämningsystemets olika delar påverkas av förändringar i befolkningen och av skatteunderlagets utveckling i riket.

Vi informerar kontinuerligt i våra cirkulär om hur ändrade förutsättningar ska matas in i modellen.

Modellen är endast tillgänglig för Dig som ansvarar för kommunernas ekonomi- eller finansfunktion. Priset är för närvarande 1 500 kronor för nyttillkomna användare och 750 kronor för de som uppdaterar modellen.

Beställningen kan göras elektroniskt på vår webbplats www.svekom.se/ekonomi. Frågor kring beställning kan ställas till Birgitta Westlund 08-452 77 53.

Modellen ”Skatter och bidrag”

I beräkningsmodellen ”Skatter och bidrag” behöver följande ändringar göras i ”Indatabladet”:

- Skriv in vår nya skatteunderlagsprognos för riket för åren 2002–2006 i cellerna B9–F9 (uppräkningsstalen framgår av tabell 2, rad 1).
- Skriv in den procentuella förändringen av rikets befolkning 2004–2006 i cellerna D28 till F28. Den procentuella förändringen av befolkningen framgår av tabell 4, rad 2.
- Skriv in den nya statsbidragsramen 2004–2006 i cellerna D42–F42. Beloppen framgår av tabell 6, rad 4.
- Skriv in den förändrade nivåjusteringen för åren 2004–2006 i cellerna D57–F57. Beloppen som ska skrivas in är för 2004: -199; 2005: -201; 2006: -207.

Dessutom måste följande ändring göras i bladet för ”Totala intäkter”:

Ta bort bladets skydd. Detta görs genom att man går längst upp på skärmen till meny Verktyg och väljer Skydd/Ta bort bladets skydd och på frågan om lösenord skriver in kommun.

- Skriv in korrigeringen på slutavräkningen för år 2002 enligt Kommunförbundets bedömning i cell G30 (45 kr/inv.).
- Skriv Kommunförbundet prognos över avräkning på 2003 års skatteinkomster i cell G32 (-377 kr/inv.).

Efter att ha gjort ändringen bör skyddet återinföras genom att man på menyn Verktyg väljer Skydd/Skydda blad och på frågan om lösenord anger kommun.

Tidpunkter under våren 2002

- *Kommunernas ekonomiska läge* presenteras den 10 april
- SCB:s preliminära uppgifter om kostnadsutjämnningen för år 2004 beräknas komma i april.
- Regeringen överlämnar vårpropositionen till riksdagen den 15 april.
- Kommunförbundet anordnar en andra leasingkurs senare i vår. Datum och plats är Jönköping den 19 maj. Se vår webbplats för program och anmälan: <http://www.svekom.se/ekonomi/konferens.htm#leasing>

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Finanssektionen

Maj-Lis Åkerlund

Siv Stjernborg

Bilagor

Bilaga 1: Skatter och bidrag 2003–2006
(kommunspecifik, endast till ekonomikontoren)